

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

“LAŠVANSKA DOLINA” (IT-95-14/1)

ZLATKO ALEKSOVSKI

ZLATKO ALEKSOVSKI

Od januara 1993., upravnik zatvorskog objekta u Kaoniku, blizu Busovače, srednja Bosna i Hercegovina

- Osuđen na 7 godina zatvora

Osuđen za:

Povrede ličnog dostojanstva (kršenja zakona ili običaja ratovanja)

- Dok je bio upravnik zatvorskog objekta u Kaoniku, Aleksovski je podvrgnuo otprilike 500 zatvorenika koji nisu bili Hrvati fizičkom i psihičkom zlostavljanju. Naredio je i/ili na druge načine pomagao i podržavao nasilna djela od kraja januara 1993. do maja 1993.
- Učestvovao je u odabiru zatvorenika koji su korišteni kao živi štitovi i kopači rovova, znajući da izlaže opasnosti živote osoba koje su mu povjerene na čuvanje. Nadalje, izravnim učestvovanjem u svojstvu upravnika, ohrabrivao je podređene u počinjenju sličnih djela.
- Kao nadređena osoba u logoru, Aleksovski je bio svjestan da se vrše krivična djela, a nije preduzeo nikakve mjere da spriječi pojavu takvih djela niti da kazni počinioc.

Datum rođenja	8. januar 1960. u Pakracu, Republika Hrvatska
Optužnica	10. novembar 1995.
Datum hapšenja	8. jun 1996., uhapsile su ga hrvatske vlasti
Doveden na MKSJ	28. april 1997.
Prvo stupanje pred Sud	29. april 1997., izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice
Presuda Pretresnog vijeća	7. maj 1999. (usmena) i 25. jun 1999. (pismena), osuđen na dvije i pol godine zatvora; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru - dvije godine, 10 mjeseci i 29 dana te je stoga odmah pušten na slobodu
Presuda Žalbenog vijeća	24. mart 2000., kazna povećana na 7 godina zatvora
Izdržao kaznu	22. septembra 2000. prebačen u Finsku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 8. juna 1996.; 14. novembra 2001. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

STATISTIČKI PODACI

Broj sudskih dana	43
Broj svjedoka optužbe	38
Broj svjedoka odbrane	26
Broj svjedoka koje je pozvalo sudsko vijeće	0
Broj dokaznih predmeta optužbe	139
Broj dokaznih predmeta odbrane	37
Broj dokaznih predmeta sudskog vijeća	0

SUĐENJE	
Početak suđenja	6. januar 1998.
Završne riječi	22. i 23. mart 1999.
Pretnosno vijeće I	Sudija Almiro Rodrigues (predsjedavajući), sudija Lal Vohrah, sudija Rafael Nieto-Navia
Optužba	Grant Niemann, Anura Meddegoda
Odbrana	Srđan Joka
Presuda	7. maj 1999. (usmena) i 25. jun 1999. (pismena)

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno vijeće	Sudija Richard May (predsjedavajući), sudija Florence Mumba, sudija David Hunt, sudija Wang Tieya, sudija Patrick Robinson
Optužba	Upswansa Yapa, Anura Meddegoda
Odbrana	Srđan Joka
Presuda	24. mart 2000.

POVEZANI PREDMETI	
BLAŠKIĆ (IT-95-14) “LAŠVANSKA DOLINA”	
BRALO (IT-95-17) “LAŠVANSKA DOLINA”	
DELIĆ, RASIM (IT-04-83)	
FURUNDŽIJA (IT-95-17/1) “LAŠVANSKA DOLINA”	
KORDIĆ i ČERKEZ (IT-95-14/2) “LAŠVANSKA DOLINA”	
KUPREŠKIĆ i drugi (IT-95-16) “LAŠVANSKA DOLINA”	
LJUBIČIĆ (IT-00-41) “LAŠVANSKA DOLINA”	
MARINIĆ (IT-95-15) “LAŠVANSKA DOLINA”	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Dana 10. novembra 1995., podignuta je prvobitna optužnica protiv Aleksovskog, Darija Kordića, Marija Čerkeza, Tihomira Blaškića, Ivana Šantića i Pere Skopljaka. Optužbe protiv Šantića i Skopljaka su kasnije povučene, a sudski postupci protiv Blaškića, Kordića i Čerkeza su razdvojeni.

Aleksovskog je 8. juna 1996. na teritoriju Republike Hrvatske uhapsila hrvatska policija koja je djelovala u skladu s nalogom za hapšenje koji je izdao Međunarodni sud. Nakon što je proveo 10 mjeseci i 20 dana u pritvoru u Republici Hrvatskoj, Aleksovski je 28. aprila 1997. prebačen na Međunarodni sud. Prvi put je stupio pred Sud 29. aprila 1997. pred Pretresno vijeće I.

Aleksovski je bio optužen u tri tačke u zajedničkoj optužnici od 10. novembra 1995. Izjasnio se da nije kriv ni po jednoj od tri tačke optužnice nakon čega je odveden u pritvor do početka suđenja.

U važećoj optužnici Aleksovski se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti

(član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- Nečovječno postupanje; namjerno nanošenje velike patnje i teških povreda tijelu i zdravlju (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949., član 2),
- Povrede ličnog dostojanstva (kršenja zakona ili običaja ratovanja, član 3).

SUĐENJE

Suđenje je počelo 6. januara 1998. pred Pretresnim vijećem I (sudija Rodrigues (predsjedavajući), sudija Vohrah, sudija Nieto-Navia). Završne riječi su iznesene 22. i 23. marta 1999.

PRESUDA PRETRESNOG VIJEĆA

Suđenje se prvenstveno bavilo događajima koji su se dogodili u razdoblju od pet mjeseci tokom prve polovice 1993. u zatvoru u Kaoniku u Lašvanskoj dolini, koja se uglavnom proteže kroz opštine Travnik, Vitez i Busovača na području srednje Bosne i Hercegovine. Zatvor u Kaoniku nalazio se pokraj rijeke Lašve, otprilike tri kilometra sjeverno od grada Busovače. Prije rata, koristila ga je Jugoslovenska narodna armija (JNA), uglavnom za skladištenje municije.

Tokom oružanih sukoba koji su izbili 1992. na teritoriji tek osamostaljene Bosne i Hercegovine, bosanski Srbi su uglavnom bili suprotstavljeni bosanskim Hrvatima i bosanskim Muslimanima, pri čemu su vojne jedinice bosanskih Hrvata, HVO, bile formalno pod kontrolom Armije Bosne i Hercegovine (ABiH) i centralnih vlasti u Sarajevu.

Međutim, tokom jeseni 1992. saradnja između HVO-a i ABiH je postepeno pucala i izvješteno je o sukobima između snaga HVO-a i ABiH. Krajem januara 1993., došlo je do otvorenih neprijateljstava između HVO-a i ABiH u Lašvanskoj dolini. Rezultat je bio da je HVO zarobio muškarce bosanske Muslimane u gradu Busovači, kao i u susjednim selima. Otprilike četrismo muškaraca odvedeno je u pritvor u obližnji zatočenički objekt u Kaoniku. Sredinom aprila 1993., snage bosanskih Hrvata ponovo su zarobile muškarce bosanske Muslimane, a kao rezultat barem još sto muškaraca je odvedeno u zatočeništvo u zatvor u Kaoniku.

Kao upravnik zatvorskeg objekta u Kaoniku, od januara 1993. do maja 1993., Aleksovski je bio odgovoran za sigurnost i tretman zatvorenika u tom vremenskom razdoblju. Nadalje, kao upravnik zatvora, takođe je bio u nadređenom položaju zatvorskim stražarima i stoga je bio dogovoran za njihovo ponašanje i postupanje.

Na osnovu individualne krivične odgovornosti, Pretresno vijeće je proglasilo optuženog krivim za naređivanje, i/ili pomaganje i podržavanje fizičkog i psihičkog zlostavljanja muslimanskih zatvorenika. Vijeće je smatralo da to zlostavljanje ima svojstva povreda ličnog dostojanstva (tačka 10 optužnice) koje spadaju pod član 3 Statuta Međunarodnog suda.

Pretresno vijeće je nadalje zaključilo da je optuženi znao da se vrše krivična djela, a nije preduzeo nikakve mjere da ih spriječi ili da kazni počinioce. Stoga je Pretresno vijeće optuženog proglasilo krivim na osnovu krivične odgovornosti nadređenog, član 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Što se tiče događaja izvan zatvora, Pretresno vijeće je proglasilo Aleksovskog krivim na osnovu člana 7(1) Statuta, za pomaganje i podržavanje korištenja zatvorenika za žive štitove i za kopanje rovova. Ta krivična djela imaju svojstva povrede ličnog dostojanstva.

Što se tiče optužbi za nečovječno postupanje i namjerno nanošenje velike patnje i teških povreda tijelu i zdravlju (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949.), Pretresno se vijeće nije moglo složiti o primjenjivosti tog člana na ovaj predmet. Većina sudija je zaključila da Muslimani koji su držani u zatvoru u Kaoniku u razdoblju između januara 1993. i kraja maja 1993. nisu bili zaštićene osobe u smislu člana 4 Četvrtе ženevske konvencije. Pretresno vijeće je stoga odlučilo da ne vrijedi ispitivati da li navodi Tužilaštva o krivičnim djelima predstavljaju teška krivična djela navedena u 4. Ženevskoj konvenciji. Pravna posljedica takvog stava bila je da optuženi nije proglašen krivim po dvije tačke optužnice (tačke 8

i 9) u kojima se teretio na osnovu člana 2 Statuta Međunarodnog suda.

Dana 7. maja 1999., Pretresno vijeće je izreklo usmenu presudu i osudilo Aleksovskog na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1)), i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta Međunarodnog suda) za povrede ličnog dostojanstva (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3).

Kazna: Dvije i po godine zatvora.

Pretresno je vijeće donijelo pismenu presudu 25. juna 1999.

Optuženom je u kaznu uračunato vrijeme provedeno u pritvoru u Hrvatskoj i u pritvoru Međunarodnog suda (od 8. juna 1996.). Kako je vrijeme provedeno u pritvoru bilo duže od izrečene kazne, Pretresno vijeće je naložilo da odmah bude pušten na slobodu, bez obzira na to hoće li biti pokrenut žalbeni postupak.

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA

Dana 17. i 19. maja 1999. odbrana i optužba podnijele su najave žalbi i na presudu i na kaznu koju je izreklo Pretresno vijeće. Žalbeni podnesci su podneseni 24. septembra 1999. Žalilac je podnio četiri žalbena osnova, a tužilaštvo tri žalbena osnova.

Žalbeno vijeće je odbacilo sva četiri žalbena osnova koja je podnio žalilac. Što se tiče žalbenih osnova optužbe, Žalbeno vijeće je djelimično prihvatilo prva dva osnova, a u potpunosti je prihvatilo treći osnov.

Među ostalim, Žalbeno vijeće je prihvatilo žalbu tužilaštva na kaznu od dvije i pol godine zatvora. Zaključilo je da je Pretresno vijeće pogriješilo jer nije u dovoljnoj mjeri uzelo u obzir težinu ponašanja optuženog. Žalbeno vijeće je zaključilo da krivična djela Aleksovskog nisu bila trivijalna, da je žalilac kao nadređena osoba, umjesto da spriječi krivična djela, učestvovao u nasilju nad onima koje je trebao štiti, kao što je i dopustio da budu izloženi psihičkom teroru. Takođe nije kaznio odgovorne za ta djela. Najozbiljnije je to što je sudjelujući u odabiru zatočenika koji će biti korišteni za živi štit i za kopanje rovova, Aleksovski izlagao opasnosti živote onih koji su mu bili povjereni na čuvanje. Svojim neposrednim sudjelovanjem, kao upravnik, pružio je dodatno ohrabrenje svojim podređenima da čine slična djela. Po mišljenju Žalbenog vijeća, kombinacija ovih faktora morala je rezultirati dužom zatvorskom kaznom, a sigurno nije smjela pružiti osnove za smanjenje kazne.

Stoga je Žalbeno vijeće odlučilo da preinači kaznu koju je smatralo očito neprimjerenom. Međutim, prilikom odmjeravanja preinačene kazne, Žalbeno vijeće je takođe uzelo u obzir činjenicu da je Aleksovski pušten na slobodu nakon izricanja presude Pretresnog vijeća, da se zatim morao javiti drugi put radi kazne za isto postupanje, što je uzrokovalo tjeskobu i duševnu bol, kao i da je pritvoren drugi put nakon što je devet mjeseci proveo na slobodi. Žalbeno vijeće je izjavilo da bi kazna bila znatno duža da nije bilo tih faktora.

Žalbeno vijeće je izreklo presudu (usmenu) 9. februara 2000., a 24. marta 2000. izdalo pismenu presudu i osudilo Aleksovskog na 7 godina zatvora.

Aleksovskom je u kaznu uračunato vrijeme provedeno u pritvoru u trajanju od 3 godine i 12 dana.

Dana 22. septembra 2000., Aleksovski je prebačen u Finsku na izdržavanje ostatka kazne. Dana 14. novembra 2001. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu.